

Anonymizované znenie

Preklad

C-49/22 – 1

Vec C-49/22

Návrh na začatie prejudiciálneho konania

Dátum podania:

24. január 2022

Vnútroštátny súd:

Landesgericht Korneuburg

Dátum rozhodnutia vnútroštátneho súdu:

4. január 2022

Odvolateľka, pôvodná žalovaná:

Austrian Airlines AG

Odporca v odvolacom konaní, pôvodný žalobca:

TW

[*omissis*]

Landesgericht Korneuburg (Krajinský súd Korneuburg, Rakúsko) ako odvolací súd [*omissis*] vo veci žalobcu **TW**, [*omissis*] proti žalovanej **Austrian Airlines AG**, [*omissis*] Viedeň-Letisko, [*omissis*] pre **1 000,-- eur** [*omissis*] vo veci odvolania žalovanej voči rozsudku Bezirksgericht Schwechat (Okresný súd Schwechat, Rakúsko) z 13. apríla 2021, 26 C 276/20p-12, [*omissis*] vydal toto rozhodnutie:

[I] Súdnemu dvoru Európskej únie sa podľa článku 267 ZFEÚ predkladá návrh na začatie **prejudiciálneho konania** o týchto otázkach:

[1] Má sa článok 5 ods. 1 písm. a) a článok 8 ods. 1 písm. b) nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 261/2004 z 11. februára 2004, ktorým sa ustanovujú spoločné pravidlá systému náhrad a pomoci cestujúcim pri odmietnutí nástupu do lietadla, v prípade zrušenia alebo veľkého meškania letov a ktorým sa zrušuje nariadenie (EHS) č. 295/91 (nariadenie o právach cestujúcich), vykladať v tom zmysle, že za presmerovanie do ich cieľového miesta za porovnateľných prepravných podmienok, ktoré má ponúknuť prevádzkujúci letecký dopravca v prípade zrušenia, sa považuje aj repatriačný let, ktorý sa uskutočňuje v rámci výkonu verejnej moci štátu, ak prevádzkujúci letecký dopravca síce nemôže založiť právny nárok na prepravu cestujúceho, ale cestujúceho naň môže zaregistrovať, ako aj prevziať náklady a let je na základe zmluvy so štátom nakoniec prevádzkovaný tým istým lietadlom a v rovnaký čas, ktorý bol plánovaný pre pôvodne zrušený let?

[2] Má sa článok 8 ods. 1 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 261/2004 z 11. februára 2004, ktorým sa ustanovujú spoločné pravidlá systému náhrad a pomoci cestujúcim pri odmietnutí nástupu do lietadla, v prípade zrušenia alebo veľkého meškania letov a ktorým sa zrušuje nariadenie (EHS) č. 295/91 (nariadenie o právach cestujúcich), vykladať v tom zmysle, že cestujúci, ktorý sa sám registroval na repatriačný let opísaný v prvej otázke a štátu zaň zaplatil povinný príspevok na pokrytie nákladov, má nárok na náhradu týchto výdavkov voči leteckému dopravcovi, ktorý priamo vyplýva z nariadenia o právach cestujúcich, aj keď náklady nepozostávajú výlučne z leteckých nákladov?

[II] [*omissis*] [prerušenie konania]

ODÔVODNENIE:

A. Skutkový stav

Žalovaná je rakúskym leteckým dopravcom. Žalobca a jeho manželka mali obaja potvrdenú rezerváciu pre lety OS 17 na 7. marca 2020 z Viedne (VIE) na

Maurícius (MRU) a OS 18 na 20. marca 2020 z Maurícia (MRU) do Viedne (VIE), ktoré prevádzkovala žalovaná. Oba lety boli pre žalobcov súčasťou balíka cestovných služieb.

Zatiaľ čo let OS 17 bol vykonaný podľa plánu, žalovaná 18. marca 2020 zrušila let OS 18 z dôvodu pandémie COVID-19 a opatrení rakúskej spolkovej vlády, ktoré boli v súvislosti s ňou prijaté. Hoci kontaktné údaje žalobcu a jeho manželky mala [žalovaná] k dispozícii, nekontaktovala ich a ani primerane nepoučila o ich právach podľa článku 8 ods. 1 nariadenia o právach cestujúcich. Až 19. marca 2020 usporiadateľ zájazdu telefonicky kontaktoval žalobcu a jeho manželku a informoval ich o zrušení a o repatriáčnom lete, ktorý bol rakúskym ministerstvom zahraničných vecí plánovaný na 20. marca 2020. Iné letecké linky v tom čase už viac neboli v prevádzke.

Žalobca a jeho manželka sa na tento let registrovali online na webovej stránke ministerstva zahraničných vecí. Ministerstvu zahraničných vecí zaň zaplatili povinný príspevok na pokrytie nákladov vo výške 500 eur na osobu. Let bol prevádzkovaný žalovanou s číslom letu OS 1024 v rovnaký čas, ktorý bol plánovaný pre let OS 18. Žalovaná nemala možnosť cestujúcim sama zmeniť rezerváciu na tento repatriáčny let, mala však možnosť zaregistrovať cestujúcich na webovej stránke ministerstva zahraničných vecí a nahradiť náklady. Zo sumy 500 eur, ktoré musel zaplatiť každý cestujúci, dostala žalovaná časť, ktorú nie je možné určiť.

Manželka žalobcu naň postúpila svoje nároky zo zrušenia letu OS 18.

B. Tvrdenia a návrhy účastníkov konania

Žalobou zo 14. septembra 2020 sa žalobca najprv domáhal sumy vo výške 900 eur spolu s úrokmi. Uviedol, že let OS 18 bol žalovanou síce vykonaný, avšak so sumou 900 eur bol „dvakrát započítaný“. Písomným návrhom z 27. januára 2021 žalobca rozšíril svoju žalobu na 1 000 eur spolu s úrokmi a uviedol, že žalovaná síce let OS 18 zrušila, ale potom predsa len „zamaskovaná ako vládne lietadlo“ vykonala, za čo mali cestujúci zaplatiť 500 eur na osobu. Let bol preto vykonaný, avšak „so sumou vo výške 500 eur dvakrát započítaný“. V rozpore s článkom 8 ods. 1 písm. b) nariadenia o právach cestujúcich žalovaná nie len že neponúkla alebo nezorganizovala náhradnú dopravu, ale za prepravu, ktorú si organizoval sám žalobca, dokonca ešte zaúčtovala náklady. Keďže v tejto súvislosti porušila svoje povinnosti, ktoré sú upravené právom Únie, zodpovedá za škodu, ktorá vznikla žalobcovi, keďže náhradu a nápravu si musel zaobstarať na vlastné náklady.

Žalovaná navrhuje zamietnutie žaloby, popiera a vo vyjadrení k žalobe v zásade tvrdí, že let OS 18 musel byť zrušený z dôvodu pandémie COVID-19. Žalobca svoje cieľové miesto dosiahol postupom ministerstva zahraničných vecí, ktorého cieľom bolo vyzdvihnúť občanov; ona sama mu za to neúčtovala žiaden poplatok. K rezervácii letu OS 18 došlo v rámci balíka cestovných služieb;

žalobca na tento účel nepreukázal cenu lístka, prečo je žalobný návrh nekoherentný. Cestovná kancelária jej kontaktné údaje žalobcu neoznámila. Repatriačný let nebol žiadnym náhradným letom v zmysle článku 3 ods. 3 nariadenia o právach cestujúcich, keďže nešlo o cestovné, ktoré bolo prístupné pre verejnosť. Iné letecké linky neboli dostupné. Rozhodnutie, kto bude prepravený repatriačným letom prináležalo len ministerstvu zahraničných vecí; samotná žalovaná preto žalobcovi rezerváciu na tento let nemohla zmeniť.

C. Pribeh doterajšieho konania

Súd prvého stupňa hlavnému žalobnému návrhu vcelku vyhovel; nesporne zamietol nepatrný návrh o vyšších úrokoch. Zistil vyššie uvedený zhrnutý skutkový stav a z právneho hľadiska usúdil, že žalovaná zrušila let OS 18 a podľa článku 5 ods. 1 písm. a) nariadenia o právach cestujúcich bola povinná ponúknuť pomoc v zmysle článku 8 nariadenia o právach cestujúcich. V prípade porušenia tejto povinnosti boli cestujúci oprávnení uplatniť si právo na náhradu. Žalovaná, keďže cestujúcich neinformovala o zrušení a možnosti výberu upravenej v článku 8 nariadenia o právach cestujúcich, porušila svoje povinnosti a zodpovedá za škodu vo výške 500 eur na osobu. Vyhlásenie o postúpení kryje uplatnenie nárokov jeho manželky prostredníctvom žalobcu. Aj keby bolo pre uplatnenie práva na náhradu potrebné zavinenie žalovanej, došlo k nemu, keďže cestujúcich sama neregistrovala na webovej stránke ministerstva zahraničných vecí a neprevzala náklady za repatriačný let.

Proti tomu smeruje **odvolanie** žalovanej s návrhom zmeniť napadnutý rozsudok v zmysle zamietnutia žaloby; subsidiárne sa podáva návrh na zrušenie. Pokiaľ je to relevantné pre konanie o návrhu na začatie prejudiciálneho konania, odvolateľka uvádza, že jej nie je možné vyčítať zavinené konanie, ktoré je kauzálne pre škodu cestujúcich. Nemala možnosť, aby cestujúcim zmenila rezerváciu. Letecké linky už neboli v prevádzke, a repatriačný let nie je náhradnou prepravou v zmysle článku 8 nariadenia o právach cestujúcich, keďže nemala žiaden vplyv na to, aby cestujúcim zmenila rezerváciu na tento let. Let predstavuje skôr úradné opatrenie štátu, aby dostal domov štátnych občanov. Požadovať, aby letecký dopravca musel cestujúcich registrovať pre takýto let, je rozšírením povinnej starostlivosti leteckého dopravcu. V prípade sumy 500 eur za cestujúceho nejde o bežný poplatok za prepravu, ale o príspevok na náklady, ktorý uložila Rakúska republika. Aj keby cestujúcich upozornila na repatriačný let ministerstva zahraničných vecí, príspevok na náklady by museli uhradiť. Aj keby sa táto platba mala považovať za škodu, udalosťou, ktorá je kauzálna pre škodu, je zrušenie letu OS 18. To bolo naopak nevyhnutné z dôvodu pandémie COVID-19 a nemôže sa klásť za vinu odvolateľke.

Žalobca vo svojej **odpovedi na odvolanie** navrhuje, aby sa odvolaniu nevyhovelo. V zásade argumentuje tým, že názor, ktorý zastáva súd prvého stupňa, je správny.

Vnútroštátny súd ako **odvolací súd** má na druhom a poslednom stupni rozhodnúť o nárokoch žalobcu. Na základe ustanovení upravených vo vnútroštátnom procesnom práve je obmedzený len na preskúmanie právnych otázok.

D. Právny základ

Povinnosť leteckého dopravcu poskytnúť pomoc vyplýva z nasledovných ustanovení nariadenia o právach cestujúcich:

Článok 5 – Zrušenie

1. V prípade zrušenia letu príslušným cestujúcim:

...

a) prevádzkujúci letecký dopravca ponúkne pomoc v súlade s článkom 8;

Článok 8 – Právo na náhradu alebo presmerovanie

1. Keď sa uvádza odkaz na tento článok, cestujúcim sa ponúkne možnosť vybrať si medzi: ...

b) presmerovaním za porovnateľných prepravných podmienok na ich konečné cieľové miesto pri najbližšej príležitosti;

E. Odôvodnenie návrhu na začatie prejudiciálneho konania

O prvej otázke

Najprv je potrebné uviesť, že pomoc pri podpore a návrate v prípade mimoriadnych udalostí patrí ako súčasť konzulárnej ochrany ku konzulárnym úlohám Rakúskej republiky [§ 3 ods. 2 bod 5 KonsG (konzulárny zákon)]. Ich splnenie je výkonom verejnej moci štátu (pozri RIS-Justiz RS0132961). Žalovaný letecký dopravca bol ako zmluvný partner Rakúskej republiky jeho súčasťou, ale na jej rozhodnutie nemal vplyv.

Výsledok právneho sporu preto závisí od správneho výkladu slov „ponúkne“ v článku 5 ods. 1 písm. b) nariadenia o právach cestujúcich a „presmerovanie“ v článku 8 ods. 1 písm. b) nariadenia o právach cestujúcich.

Slovo „ponúkne“ v článku 5 ods. 1 písm. b) nariadenia by sa mohlo chápať v tom zmysle, že prevádzkujúci letecký dopravca síce nie je povinný sám uskutočniť náhradnú prepravu, cestujúcemu však musí zabezpečiť právny nárok voči inému leteckému dopravcovi, ktorý je možné presadiť. To zodpovedá názoru, ktorý sa zastáva v časti literatúry, a síce, že letecký dopravca musí pre náhradný let zabezpečiť letenky a poskytnúť ich cestujúcemu [omissis]. Článok 2 písm. f) nariadenia o právach cestujúcich definuje letenku ako platný dokument

oprávňujúci na prepravu... vydaný alebo povolený leteckým dopravcom alebo jeho splnomocneným zástupcom.

To sa v zásade týka tvrdení odvolateľky, ktorá sa odvoláva na to, že v predmetnom prípade nebola v pozícii, aby cestujúcim takýto právny nárok zabezpečila.

Ak sa povinnosť prevádzkujúceho leteckého dopravcu týka zabezpečenia právneho nároku, takýto nárok však nemôže zabezpečiť, je možné zastávať názor, že v prípade neprijatia iných opatrení, ako je v tejto veci registrácia cestujúcich na repatriačný let, nedošlo k porušeniu povinnosti poskytnúť pomoc podľa článku 8 nariadenia o právach cestujúcich a teda neexistuje ani nadväznosť na právo na náhradu v zmysle rozhodnutia Súdneho dvora C-83/10, *Rodriguez/Air France*.

Podľa názoru vnútroštátneho súdu však argumenty hovoria v prospech toho, že povinnosť podľa článku 8 ods. 1 písm. b) nariadenia o právach cestujúcich sa neobmedzuje na prípady, v ktorých letecký dopravca takýto právny nárok môže zabezpečiť.

Súdny dvor na jednej strane k článku 8 ods. 1 písm. b) nariadenia o právach cestujúcich rozhodol, že toto ustanovenie nedefinuje podmienky upravujúce zmluvné vzťahy, ktoré môžu vyplývať z plnenia tejto povinnosti (C-530/19, *NM/ON* [bod 28]). Súdny dvor teda nakoniec odmietol povinnosť leteckého dopravcu vyplývajúcu z práva Únie, aby sám zabezpečil spôsoby ubytovania ako také. Na základe rovnakého cieľa oboch ustanovení je možné tento záver preniesť na predmetný prípad. Zdá sa teda správne, že povinnosti leteckého dopravcu sa neobmedzujú na to, aby cestujúcemu zabezpečil priamy nárok voči tretej osobe.

Na druhej strane Súdny dvor pri výklade nariadenia o právach cestujúcich už opakovane odkázal na cieľ vytvorenia vysokej úrovne ochrany cestujúcich, ktorý vyplýva z odôvodnenia 1 (C-74/19, *TAP* [body 54 a 58]; C-826/19, *WZ/Austrian Airlines AG* [bod 26 a nasl.]). Povinnosť zabezpečiť čo možno najskoršiu náhradnú prepravu zahŕňa nie len povinnosť ponúknuť ju, ale aj prevziať náklady. Cestujúci nie je povinný aktívne sa podieľať na hľadaní primeranej náhradnej prepravy (C-354/18, *Rusu* [bod 55]). Ak to však predsa len urobí a je mu umožnené, aby dostal náhradnú prepravu za porovnateľných podmienok, ktorú by mu letecký dopravca sám nemohol zabezpečiť, odporuje to cieľu vysokej úrovne ochrany, ak z tohto dôvodu zanikne aj povinnosť leteckého dopravcu znášať náklady za náhradnú prepravu.

Rozhodnutie nakoniec závisí aj od toho, či štátom vykonaný repatriačný let sa považuje za „presmerovanie za porovnateľných prepravných podmienok“ v zmysle článku 8 ods. 1 písm. b) nariadenia o právach cestujúcich.

Vnútroštátny súd k tomuto zastáva názor, že kritérium „porovnateľné prepravné podmienky“ sa týka predovšetkým skutočných okolností cesty ako použitý dopravný prostriedok, plánovaný čas odletu a priletu, ako aj trasa. Nemá

pochybnosti o tom, že tu posudzovaný let bol vykonaný za porovnateľných podmienok.

Odvolateľka však tvrdí, že nejde o presmerovanie v zmysle článku 8 ods. 1 písm. b) nariadenia o právach cestujúcich, keďže repatriačný let bol vykonaný za cestovné, ktoré nie je priamo alebo nepriamo dostupné pre verejnosť a ktoré preto podľa článku 3 ods. 3 nariadenia o právach cestujúcich nepodlieha nariadeniu.

Vnútroštátny súd ani tento argument nepovažuje za presvedčivý. Je potrebné poukázať na to, že článok 8 ods. 1 písm. b) nariadenia o právach cestujúcich hovorí len o „presmerovaní za porovnateľných prepravných podmienok“. Z ustanovenia sa neodvodzuje, že náhradná preprava prichádza do úvahy len pre také lety, ktoré podliehajú nariadeniu. Súdny dvor síce povedal, že aj let, ktorý bol cestujúcim podľa článku 8 ods. 1 nariadenia o právach cestujúcich ponúknutý ako náhradná preprava a tí ho prijali, patrí do pôsobnosti nariadenia (C-832/18, *Finnair*). Tento výrok bol však vyslovený v prípade, v ktorom boli cestujúci skutočne presmerovaní na iný let v rámci leteckej dopravy. Nechápe sa preto jednoznačne v tom zmysle, že náhradná preprava musí byť vykonaná určite v podobe letu, ktorý podlieha nariadeniu.

O druhej otázke

Súdny dvor už rozhodol, že ak letecký dopravca poruší povinnosti podľa článkov 8 a 9 nariadenia o právach cestujúcich, cestujúci sú oprávnení uplatniť si nárok na náhradu na základe podmienok stanovených v uvedených článkoch (C-83/10 *Sousa Rodriguez* [//] *Air France* [bod 43 a nasl.]). Ďalej k článku 9 ods. 1 písm. b) nariadenia o právach cestujúcich už určil, že nárok cestujúceho na náhradu sa určuje podľa kritérií nutnosti, vhodnosti a primeranosti (C-12/11 [bod 66] *McDonagh/Ryanair*, C-530/19 *NM/ON* [bod 36]).

Vnútroštátny súd vychádza z toho, že rovnaké kritériá sa použijú aj pre právo na náhradu v prípade porušenia povinnosti podľa článku 8 ods. 1 písm. b) nariadenia o právach cestujúcich. Letecký dopravca by teda v prípade ako tento musel nahradiť všetky náklady, aj keď sa netýkajú výlučne samotnej prepravy.

Vnútroštátnemu súdu sa takýto výklad zdá byť možný do tej miery, v akej najviac prispeje k dosiahnutiu cieľa, o ktorý sa usiluje článok 8 ods. 1 písm. b) nariadenia o právach cestujúcich, ktorý spočíva v tom, aby cestujúci dosiahol cieľové miesto tak rýchlo, ako je to len možné [*omissis*]. Keďže v opačnom prípade by cestujúci, ktorí z akýchkoľvek dôvodov dokázali zorganizovať primeranú náhradnú prepravu, ktorú letecký dopravca skutočne nemohol zorganizovať, mohli čeliť situácií, v ktorej by takúto prepravu z dôvodu nákladov, ktoré musia sami znášať, nemohli využiť.

F. Ustanovenia procesného práva

[*omissis*] [ustanovenia týkajúce sa procesného práva]

[*omissis*] [prerušenie konania]

Landesgericht Korneuburg (Krajinský súd Korneuburg) [*omissis*]

Korneuburg, 4. januára 2022

[*omissis*]

PRACOVNÝ DOKUMENT